

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 201/08-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. júla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť A. S., K., zastúpeného JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jeho práva upraveného v čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jeho základného práva upraveného v čl. 26 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 Co 193/2007 z 20. februára 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. S. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júna 2008 doručená sťažnosť A. S., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jeho práva upraveného v čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a jeho základného práva upraveného v čl. 26 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 193/2007 z 20. februára 2008.

Sťažovateľ namieta, že krajský súd svojím rozsudkom sp. zn. 2 Co 193/2007 z 20. februára 2008 vo veci ochrany osobnosti sťažovateľa, ktorý nadobudol právoplatnosť 14. apríla 2008, porušil označené práva sťažovateľa z toho dôvodu, že zmenil prvostupňový rozsudok vo výške nemajetkovej ujmy, pričom priznanie nemajetkovej ujmy predpokladá nevyhnutne zásah do osobnosti žalobcu, a to zásah neprípustný.

V tejto súvislosti sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol:

«V predmetnom konaní sa žalobca domáhal ochrany osobnosti tým, že žiadal, aby súd zviazal žalovaného v 2. rade - sťažovateľa, spoločne so žalovaným v 1. rade k zaplateniu sumy 5.000.000,- Sk titulom náhrady nemajetkovej ujmy podľa ustanovenia § 13 ods. 2 OZ.

V priebehu konania žalobca upresnil, na pojednávaní dňa 18. 2. 2005, pretože zo žaloby to nevyplývalo, že za zásah do práva na ochranu osobnosti považuje v článku zverejnenom v denníku N. 16. 6. 2003 niektoré časti a to, že je domácim zástupcom akýchsi cudzích záujmov skupiny, že mal „dotiahnuť“ pána B. na rokovanie, ktorý tam prišiel so strachom a z donútenia. Hlavným dôvodom podania žaloby malo byť tvrdenie, že mal telefonovať do Hotela G., čo nie je pravda, pretože nikam netelefonoval a vyvoláva to dojem ako by mal byť členom nejakej skupiny, ktorá mala záujem na zmiznutí B.

Súd I. stupňa konštatoval vo svojom rozsudku, že považoval za preukázané, že zo strany žalovaných došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu, pričom tento zásah mal byť spôsobený informáciami v predmetnom článku.

Súd I. stupňa nejasne formuloval svoj názor týkajúci sa konkrétnych častí článku, ktoré mali byť zásahom do práva na ochranu osobnosti žalobcu.

Sťažovateľ poukázal na tieto skutočnosti v odvolaní, pričom namietal správnosť všetkých výrokov v rozsudku.

Poukázal na skutočnosť, že článok obsahuje hodnotiace úsudky a konštatovanie faktov, pričom hodnotiace úsudky sú právom sťažovateľa a nemôžu byť zásahom do osobnosti žalobcu. Pokiaľ ide o konštatovanie faktov, sťažovateľ poukázal na to, že fakty, tak ako boli konštatované v článku, boli v priebehu konania preukázané ako pravdivé. Sťažovateľ konkrétne poukázal na skutočnosť, že v článku nie je konštatované ním ako autorom, že by to bol žalobca, kto volal z K. informácie o B., ale že redakcia N. má písomné

svedectvo tohto znenia.

Krajský súd v Prešove ako odvolací súd zmenil I. stupňový rozsudok vo výške nemajetkovej ujmy. Priznanie nemajetkovej ujmy však predpokladá nevyhnutne zásah do osobnosti žalobcu a to zásah neprípustný. Odvolací súd v rozsudku výslovne uviedol:

„Že bolo preukázané, že žalobca má nárok na ochranu osobnosti v zmysle § 11 Občianskeho zákonníka v dôsledku neoprávnených zásahov do tohto práva na ochranu osobnosti v podobe článku uverejneného dňa 16. 6. 2003 vo vtedajšom denníku N., vydavateľom ktorého bol v tom čase žalovaný v 1. rade. V tomto článku, autorom ktorého je žalovaný v 2. rade, bola osoba žalobcu vykreslená takým spôsobom, že tento sa mal podieľať na zmiznutí Ing. V. B. Konkrétne išlo o informáciu s odvolaním sa na policajné zdroje, že žalobca mal 22. 5. 1997 telefonovať z reštaurácie K. na recepciu hotela G. a oznámiť, že V. B. je už na ceste. ...“.

Odvolací súd dospel k záveru, že nebola preukázaná pravdivosť tvrdenia o tom, že žalobca mal telefonovať a skonštatoval:

„Za tejto situácie je daná zodpovednosť žalovaného v 2. rade, keďže pravdivosť poskytnutej informácie od inej osoby si autor článku musí overiť a označenie citácie tejto informácie s odvolaním na iný zdroj nepostačuje pre zbavenie sa zodpovednosti za takto poskytnutý údaj.“.

Podľa článku 152 ods. 4 Ústavy SR - výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatne všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Podľa článku 7 ods. 5 Ústavy SR - medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

Sťažovateľ je toho názoru, že citovanými ustanoveniami ústavy, ani článkom 26 ústavy a článkom 10 Dohovoru, sa neriadil ani I. stupňový súd, ani Krajský súd v Prešove.

Sťažovateľ je toho názoru, že v predmetnej veci I. stupňový, ani odvolací súd nebrali na zreteľ existenciu nevyhnutných podmienok, ktoré jedine môžu odôvodňovať zásah do práva na slobodu prejavu, garantovanú článkom 10 Dohovoru a článkom 26 Ústavy SR.

Niet dôvodu pochybovať, že rozhodnutie Krajského súdu v Prešove je zásahom do práva sťažovateľa na slobodu prejavu, keďže sťažovateľ v dôsledku uverejnenia článku v denníku N. je povinný znášať sankciu majetkovej povahy - náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi a náhradu trov konania.»

K rozhodnutiu krajského súdu sťažovateľ uvádza:

„Nemožno súhlasiť s paušálnym konštatovaním Krajského súdu v Prešove obsiahnutom vo vyššie citovanom odôvodnení jeho rozsudku, podľa ktorého, k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu osobnosti došlo v podobe článku, v ktorom bol žalobca vykreslený takým spôsobom, že tento sa mal podieľať na zmiznutí Ing. V. B.

Predovšetkým, ako to vyplýva z podaní samotného sťažovateľa v predmetnej veci, predovšetkým z jeho odvolania, uvedený článok obsahoval tak hodnotiace úsudky, ako aj konštatovanie faktov.

V tejto súvislosti možno vyvodiť a tento záver nespochybnil ani jeden zo súdov, že hodnotiace úsudky sťažovateľa neboli spôsobilé byť zásahom do práva žalobcu na ochranu osobnosti.

V tejto súvislosti je potom nezdôvodnené a nekorektné konštatovanie odvolacieho súdu, podľa ktorého došlo do neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti žalobcu v podobe článku.

Konštatovanie, že žalobca bol v tomto článku vykreslený spôsobom, že sa mal podieľať na zmiznutí Ing. V. B., nezodpovedá obsahu článku.

V článku nemožno nájsť ani takéto konštatovanie, ani iné, z ktorého by bolo možné jednoznačne vyvodiť, že sťažovateľ tvrdí, že žalobca sa podieľal na zmiznutí Ing. B. Pokiaľ odvolací súd konštatoval, že sťažovateľ tvrdil informáciu, že žalobca mal. dňa 22. 5. 1997 telefonovať z reštaurácie K. na recepciu hotela G. a oznámiť, že V. B. je už na ceste, toto je záver súdu, ktorý nekorešponduje s obsahom konštatovania uverejneného v predmetnom článku. Sťažovateľ totiž v predmetnom článku netvrdil, že žalobca volal z K. informácie o B., ale to že redakcia N. má písomné svedectvo tohto znenia. Sťažovateľ teda v uvedenom článku konštatoval, že redakcia denníka má k dispozícii písomné svedectvo takéhoto obsahu.

Ako vyplýva z dokazovania vykonaného pred súdom I. stupňa, skutočnosť, že

redakcia N. disponovala písomným svedectvom bola v konaní preukázaná a to predložením tohto písomného svedectva a aj výsluchom svedka PhDr. Mgr. M. Š., ktorý potvrdil, že takéto informácie sťažovateľovi ústne, aj písomne poskytol. V spise sa nachádza výpoveď tohto svedka, ktorý potvrdil, že v čase, keď sa vyšetroval prípad zmiznutia B., pracoval ako riaditeľ Kriminálnej polície na Krajskom riaditeľstve PZ. Ak súd konštatuje v rozsudku súdu I. stupňa, že v záujme poskytnutia objektívnych informácií bolo potrebné preveriť si závažnosť uvedeného tvrdenia, nemožno s ním súhlasiť. Predovšetkým v článku sa toto tvrdenie nepreberá ako tvrdenie autora článku, ale konštatuje sa len existencia takéhoto tvrdenia v písomnej podobe. Po 2/, vzhľadom na postavenie uvedeného svedka v čase zmiznutia V. B., nebol dôvod zo strany autora článku ani žalovaného v 1. rade mať akékoľvek rozumné pochybnosti o tom, či vyhlásenia osoby, ktorá v čase zmiznutia B. vykonávala funkciu riaditeľa Kriminálneho odboru KR PZ.

V predmetnej veci je nesporné, že sťažovateľ dokázal pravdivosť tvrdenia uvedeného v článku, teda pravdivosť toho, že redakcia denníka N. mala takéto vyhlásenie k dispozícii. Osobitne je potrebné podotknúť, že sťažovateľ v uvedenom článku sa nijako s uvedenými tvrdeniami nestotožnil.

Nemenej dôležitou je aj skutočnosť, že vyhlásenie, ktorého obsah bol oznámený v predmetnom článku, poskytla sťažovateľovi osoba, ktorá zastávala funkciu riaditeľa Kriminálnej polície na KR PZ, teda bola riaditeľom tej súčasti polície, do pôsobnosti ktorého patrí aj pátranie po nezvestných osobách.

Sťažovateľ mal teda rozumné dôvody považovať poskytnuté informácie za korektné. Treba opakovane zdôrazniť, že uvedené vyhlásenie nebolo poskytnuté neidentifikovanou osobou, ani osobou o pravdivosti alebo kompetentnosti vyhlásení v predmetnej veci mal sťažovateľ dôvod pochybovať.

Nemožno teda súhlasiť s konštatovaním odvolacieho súdu, že by žalobca v predmetnom konaní bol vykreslený ako osoba, ktorá sa mala podieľať na zmiznutí Ing. B. Pre takéto konštatovanie niet v predmetnom článku opory. Navyše, sťažovateľ v uvedenom článku konštatoval, že bol to práve žalobca, kto zmiznutého Ing. B. vysadil.»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Právo sťažovateľa na slobodu prejavu zakotvené v článku 10 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v článku 26 ods. 2 Ústavy SR bolo rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 Co 193/2007 zo dňa 20. 2. 2008 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Krajskému súdu v Prešove pokračovať v porušovaní namietaných právach sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 Co 193/2007 zo dňa 20. 2. 2008 a vracia vec Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,- Sk.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice.

Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povolovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že nie je zásadne oprávnený ani povinný preskúmať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní zákonov vytvorili skutkový a právny základ ich rozhodnutí. Ústavný súd nepreskúmava, či v konaní vedenom všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav, pretože to je v právomoci všeobecných súdov v rámci konaní o opravných prostriedkoch.

Ústavnou kompetenciou ústavného súdu je v prípadoch napadnutia rozhodnutí (opatrení alebo iných zásahov) všeobecných súdov kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem a postupu, ktorý im predchádzal, s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní vedenom ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne I. ÚS 20/03, IV. ÚS 252/04).

Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov,

ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi označenými základnými právami alebo slobodami a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov a postupom, ktorý im predchádzal. V takom prípade ústavný súd považuje sťažnosti za zjavne neopodstatnené a podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ich odmietne. Zjavná neopodstatnenosť teda znamená, že už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd nezistí žiadnu reálnu možnosť porušenia základného práva alebo základnej slobody napadnutým rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne postupmi, ktoré im predchádzali v konaní vedenom orgánmi verejnej moci, osobitne v konaní vedenom všeobecnými súdmi.

Ústavný súd vychádza pri posudzovaní predmetu konania pred ústavným súdom z jeho vymedzenia sťažovateľom v petite sťažnosti. V tomto prípade z petitu sťažnosti tak, ako bol formulovaný sťažovateľom, vyplýva, že jeho sťažnosť smeruje proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 2 Co 193/2007 z 20. februára 2008, ktorým malo dôjsť k porušeniu základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 2 ústavy a práva na slobodu prejavu podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru.

V tejto súvislosti s poukázaním na svoju stabilizovanú judikatúru (II. ÚS 78/05, IV. ÚS 311/07) ústavný súd uvádza, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprosedné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom toho, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod právne normy (II. ÚS 78/05).

Z uvedenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že k porušeniu sťažovateľom označených práv by prípadne mohlo dôjsť len v spojení s porušením základných práv upravených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, avšak porušenie týchto základných práv sťažovateľ nenamietal.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená, a preto ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ústavný súd o ďalších požiadavkách sťažovateľa už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júla 2008